

ESO BİLİM TOPLUM AĞI - TÜRKİYE

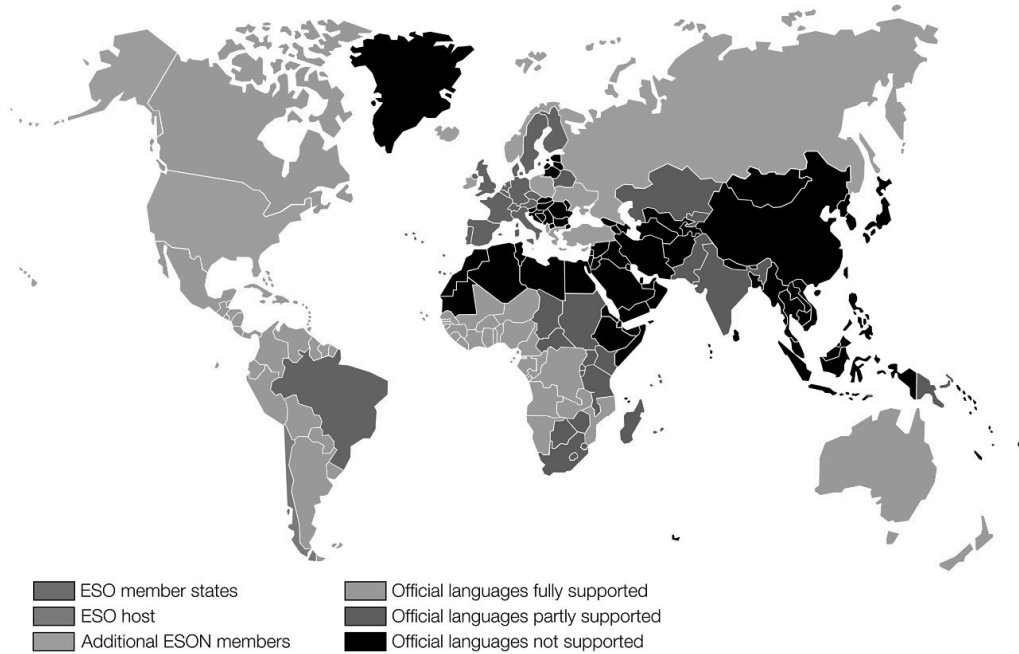
Arif SOLMAZ¹

¹ Çağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Matematik ve Bilgisayar Bilimleri Bölümü, Yenice/Tarsus-Mersin
eposta: arifsolmaz@cag.edu.tr

Özet: ESO eğitim ve Halkla İlişkiler Bölümü, ESO üyesi ve diğer ülkelerde, ESO'daki gelişmeler, Basın Bültenleri vb. konularda medya ile yerel bağlantı saylayan kişilerden oluşan bir ağ kurmuştur. Aynı zamanda, bu kişiler kendi alanlarında medya ve bilim insanları arasında faydalı bağlantılar da sağlayabilmektedirler. ESON üyeleri veya onların temsilcileri genellikle, ulusal oyuncular (medya, akademi vb.) hakkında tecrübeli, onlarla düzenli olarak irtibat halinde olan tam-zamanlı bilim iletişimcileri olup, ESO'yu tanıtmaya oldukça ilgi göstererek bu konuda ulusal bir açığı bulabilen ve kendi alanlarındaki hedef gruplara en iyi şekilde nasıl ulaşılacağı konusunda düzenli girdiler ve fikirler geliştiren kişilerdir. Daha açık olarak görevleri: "Üye ve potansiyel üye durumundaki ülkelerde, genel amacı ESO'nun görevini tanıtmak ve gökbilimin ilham veren yönlerini göstererek ESO'nun medya ve toplum temsilcisi olmaktır."

1. Giriş

ESO Bilim-Toplum Ağı, ESO Eğitim ve Halkla İlişkiler Bölümü çalışanlarınca kurulan ve ESO teleskopları ile yapılan bilimsel çalışmaların basın ve toplumla paylaşılmasını sağlayacak bir amaç üzerinde çalışmaktadır. Aşağıdaki görüntüde tüm dünya ülkeleri arasından ESO/ESON üyesi ülkelerin yanı sıra ESO'nun resmi dillerinin tamamen veya kısmen desteklendiği ülkeler de görülmektedir.

Şekil-1: Sırasıyla ESO üyesi ülkeler, ESO Ev sahibi ülke, İlave ESON üyeleri, Resmi dilin tamamen desteklendiği ülkeler, Resmi dilin kısmen desteklendiği ülkeler, Resmi dilin destetlenmediği ülkeler.

ESON içerisinde toplam 26 ülke olup 19 farklı dilde yayın yapılmaktadır. Bunlardan en önemlisi her hafta “Kurumsal, Bilimsel, Görüntü” gibi üç türden birinde yayınlanan basın bültenleridir.

ESON Üyeleri		
ESO MS	ESO non-MS	ESO Host C.
Avusturya Belçika Brezilya Çek Cumhuriyeti Danimarka Finlandiya Fransa Almanya İtalya Hollanda Portekiz İspanya İsveç İsviçre İngiltere	Albanya İzlanda İrlanda Norveç Polonya Romanya Rusya Türkiye Ukrayna Amerika	Şili 1
15	10	

26 Ülke
19 Farklı Dil

Şekil-2: Yukarıdaki şekilde ESON üyesi ülkelerin bir listesi bulunmaktadır. Çoğunluğu ESO üyesi ülkelerden oluşan ESON ülkelerinin, ESO'ya potansiyel olarak üye olmak isteyen ülkeler için de etkin bir rolü bulunmaktadır.

2. ESON Türkiye

ESON bünyesinde yapılan işlerin tümü İngilizce'den diğer dillere yapılan çevirilerdir. ESO ePOD bünyesinde üretilen tanıtım malzemeleri yayınlanmadan önce ESON birimleri ile paylaşılmakta ve eş güdüm içerisinde nihai ürünler aynı anda 19 dilde yayınlanmaktadır. Üzerinde sürekli zaman harcanması gereken bu tür bir eylem için ekip çalışmasının gerekliliği ortadadır. Bu nedenle aşağıdaki şekilde görüleceği üzere ESON Türkiye'de bir ekip halinde çalışmalara katılmaktadır.

ESO Mini-site (Güncelleme: 1-2/yıl) Tuğça Ş., Metin S., Gökhan D., Fırat K., Begüm D., Derya S., Raşid T., Senem E., Özgecan Ö.	
Basın Bülteni + Duyurular (Yayın 1-2/hafta - Çarş.) • Elif Beklen (SDÜ) • Sıtkı Çağdaş İnam (Başkent Ü.) • Fırat Koçak (İYTE) • Özgecan Önal (İÜ) • Metin Sarıkaya (İÜ) • Arif Solmaz (ÇÜ)	Uzay Gazetesi (Haftalık) (Beyza G. [6. sınıf] & Arif S.)
Haftanın Görüntüsü (Yayın 1/hafta P.tesi) • Özge Aksu (Ank. Ü.) • Güven Tunç (Başkent Ü.)	
ESO-Cast Video Yayını (~1/ay): • Fahri Öztürk (Manchester U.) • Umüt Yıldız (Leiden U.) • Selçuk Topal (Oxford U.) • Arif Solmaz (Çağ U.)	

Şekil-3: ESON bünyesinde yapılan çalışmalar ve çalışma ekibi bilgileri.

Herbir ESON üyesi ülkenin kendi adına düzenlenen ve sürekli güncellenen bir web sitesi bulunmaktadır. Türkiye için düzenlenmiş web sitesinden bir görüntü aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil-4: ESON Türkiye ekibi tarafından her hafta güncellenen tamamen Türkçe dilinde yayın yapan ESON Türkiye sayfası

Basın bültenlerinin yanı sıra ePOD tarafından çok sayıda tanıtım malzemesi üretilmektedir. Bunlar ESO Shop aracılığı ile tüm dünyaya satışa sunulmakta olup, ESON üyesi ve temsilcilerine ücretsiz olarak belirli dönemlerde gönderilmektedir. Bu ürünler arasında poster, broşür, kitap, kitapçık, çıkartma, bardak, t-shirt, ceket, video yayınları, CD/DVD/Blue-Ray vb ürünler yer almaktadır.

ESON tarafından üretilen ürünlerin büyük çoğunluğu toplumun her kesimi tarafından astronomi eğitimi amacıyla kullanılabilir ürünlerdir. Bunların başında ESO video (ESOCast) yayınları gelmektedir. ESON Türkiye ekibi tarafından Türkçe altyazıları hazırlanan en son ESOCast serisi ESO'nun 50. Yıl kutlamaları nedeniyle "Avrupa'dan Yıldızlara" adlı bir belgesel olarak hazırlanmış ve 2012 Ekim ayında kullanıma sunulmuştur.

Şekil-5: ESON Türkiye ekibi tarafından Türkçe altyazılı ESocast serisi”Avrupa’dan Yıldızlara” adlı özel belgesel için biraraya getirildi. Belgesel 2012 yılı Ekim ayı içerisinde aralarında Türkçe’nin de bulunduğu 10 dan fazla dilde eş zamanlı olarak vitrinlerdeki yerini aldı.

ESO aynı zamanda eğitim alanında uluslararası işbirliklerini yürütmekte ve destek vermektedir. Bunlardan en önemlisi Dünya Astronomi Yılı 2009 köşe taşı projelerinden biri olan “Evreni Anlayalım” (UNAWÉ) adlı projedir. Bu projenin amacı Evrenin güzelliklerini ve gökbilimin ilham verici yönlerini küçük yaştaki çocuklarla paylaşmaktır. UNAWÉ’nin en önemli etkinliklerinden biri ise Türkçe olarak da yayınlanan “Uzay Gazetesi” adlı projedir.

Şekil-5: İlk olarak 2009 yılında başlatılan Evreni Anlayalım (UNAWÉ) projesi çocuklar için gökbilim programları hazırlanması için ilgili ülkeler ile işbirliği yapıyor. UNAWÉ etkinliklerine Türkiye de etkin bir katılım gösteriyor.

Avrupa Güney Gözlemevi (ESO) ve Evreni Anlayalım (Universe Awareness – UNAWE) adlı eğitim projesi ortak bir anlaşma ile, çocukların; özellikle 7-11 yaş

arasındakilerin kolaylıkla anlayabileceği bir haber bülteni hazırlıyor. ESO'nun her hafta yayınladığı görüntülü ve bilimsel haber bültenlerinin dili çocuklar için özel olarak daha basit bir dile indirgeniyor böylece geleceğin bilim adamları şimdiden evrenin sınırlarına açılan pencereden bakma şansı ediniyorlar. Uzay Gazetesi, Evreni Anlayalım Projesi tarafından Avrupa Güney Gözlemevi ve NASA'nın Chandra X-ışın Gözlemevi ortaklığında yürütülmektedir.

3. Tartışma ve Sonuç

ESO Bilim Toplum Ağı üyesi olan ülkemizde henüz bilim toplum çalışmaları yeterince verimli bir şekilde yürütülme de, bu konuda son yıllarda hızla yol aldığımızı söyleyebiliriz. ESON sayesinde elde ettiğimiz ve ESO üyesi olarak edineceğimizi tecrübelerin artması ve aramıza yeni katılacak arkadaşlarla sanıyorum Türkiye olarak bizlerde kısa süre sonra ülkemizde bilim yapıldığını, önemli bilim insanların önemli çalışmalara imza attığını kendi insanımıza anlaşılır bir dil kullanarak ve zamanında aktarabileceğiz.

Zira bilim toplumu olmanın yolu, toplumu bilimle daha haşır neşir etmektir. Toplumun bilimsel çalışmaların sonuçlarına ulaşmak, ödediği vergilerle evrensel düzeyde bilim yapıp yapılmadığını denetlemeye hakkı vardır. Bunun sorumluluğu bilim insanları olarak bizlerdedir. Elimizdeki bilimsel sonuçları toplumumuzla paylaşmak, bilim toplumu olma yolunda, bilimsel farkındalık yaratma adımlarının en önemlisidir.

UNAWÉ benzeri oluşumlar ise, bilgi çağında bugün öğretmen ve ebeveynlerinden bazı konularda daha bilgili olan küçük çocukların gökbilim alanındaki meraklarını gidermek, sorularını uzmanlar tarafından anlaşılabilir ve tatmin edici cevaplarla yanıtlamak için günümüzde yürütülen örnek çalışmalardan bir tanesidir.

Umarım Türkiye'de çalışan genç yaşlı bilim insanı ve araştırmacılarımız da bilimin topluma aktarılması konusundaki çalışmalara mümkün olduğunca destek verir ve katılım sağlarlar. Bu şekilde diğer bilim dallarına da kapı açan, fizik, kimya, biyoloji, matematik gibi gençlerin gözünü korkutan çalışma alanlarına gökbilimin ilham veren, yeni sorular sorduran yanlarını kullanarak ilgilerini çekmiş oluruz.

